

نکات مهم در ارتباط با محاسبه مالیات بر درآمد حقوق

چنانچه حقوق و مزایای ثابت حقوق‌بگیر در ضمن سال تغییر کنند و یا اینکه حقوق‌بگیر در بین سال استخدام و یا خدمت وی بنا به هر علت در طی سال خاتمه یابد مالیات حقوق در این قبیل موارد به شرح زیر قابل محاسبه خواهد بود:

- چنانچه حقوق در ضمن سال تغییر نماید. برای محاسبه مالیات حقوق بایستی حقوق جدید (حقوق ماهی که تغییر یافته است) را دوازده برابر نموده و بر مأخذ آن میزان مالیات محاسبه و یک‌دوازدهم آن را به‌عنوان مالیات ماه مربوطه و ماه‌های بعد تا آخر سال در صورتی‌که تغییرات جدیدی پیش نیاید کسر نمود.

- در صورتی‌که هر یک از کارکنان در ضمن سال استخدام گردد درآمد مشمول مالیات حقوق بایستی براساس درآمد سالانه (دوازده برابر حقوق ماه اول) محاسبه و پس از تعیین مالیات سالانه یک‌دوازدهم آن از تاریخ شروع به‌کار تا آخر سال در صورتی‌که در مدت مزبور حقوق تغییر ننماید به‌عنوان مالیات ماهانه کسر و واریز گردد.

- در صورتی‌که هر یک از کارکنان در ضمن سال بازنشسته، بازخرید یا اخراج و یا بنا به عللی ترک خدمت نماید کارفرما مکلف است صرف‌نظر از مدت کارکرد، مالیات حقوق را براساس درآمد سالانه به شرح بندهای فوق محاسبه و ماهانه تا آخرین تاریخ اشتغال کسر نماید. البته ممکن است در هر یک از سه حالت فوق درآمد مشمول مالیات که مأخذ محاسبه مالیات قرار می‌گیرد بیشتر از درآمد واقعی سالانه بوده و یا حقوق‌بگیر به‌طور کامل از بخشودگی مقرر سالانه استفاده ننموده باشد و در نتیجه به سبب اعمال نرخ مالیاتی بالاتر و یا اصولاً نرسیدن درآمد سالانه به حد نصاب بخشودگی مالیات اضافی پرداخت گردد که در این قبیل موارد اضافه پرداختی طبق مقررات ماده ۸۷ قانون مالیات‌های مستقیم قابل استرداد می‌باشد.

- پرداخت‌کنندگان حقوق علاوه بر کسر و پرداخت مالیات حقوق کارکنان خود مکلف هستند نام و نشانی آنها و میزان پرداخت را نیز به حوزه مالیاتی ارسال دارند. در این خصوص چند نکته ضروری زیر حائز اهمیت است:

- در مورد تعیین حوزه مالیاتی برای تسلیم فهرست و پرداخت مالیات در پاره‌ای موارد که شرکت یا مؤسسه پرداخت‌کننده حقوق دارای کارگاه یا شعب در نقاط مختلف است اصولاً همان محل پرداخت یا تخصیص حقوق ملاک عمل می‌باشد. یعنی چنانچه محل ثبت‌شده شرکتی شهر الف باشد و این شرکت دارای کارگاهی در شهر ب باشد چنانچه حقوق و مزایای کارکنان شاغل در کارگاه ب در مرکز شرکت به حساب آنها واریز می‌گردد حوزه صالح برای دریافت فهرست و مالیات، حوزه مالیاتی واقع در شهر الف و چنانچه حقوق و مزایای کارکنان شاغل در کارگاه ب توسط مسئولین کارگاه در محل کار پرداخت می‌شود، دریافت‌کننده فهرست و مالیات، حوزه مالیاتی واقع در شهر ب خواهد بود.

- در خصوص اجراء ماده ۸۶ - (پرداخت‌هایی که از طرف اشخاص غیر از پرداخت‌کنندگان مقرری، مزد و حقوق اصلی به‌عمل می‌آید) توجه شود که مقررات موضوع این ماده مربوط به مواردی است که مستخدم موردنظر با حفظ رابطه استخدامی با سازمان یا واحد سازمانی متبوع خود موقتاً به‌طور تمام‌وقت یا پاره‌وقت مأمور خدمت در سازمان یا در واحد سازمانی دیگر می‌شود و معمولاً این مأموریت‌ها با علم و اطلاع و حسب مورد با موافقت و سازمان یا دو واحد سازمانی مربوطه تحقق می‌یابد که در این صورت اگر نامبرده مازاد بر مقرری، مزد و حقوق اصلی دریافتی از مؤسسه متبوع، مبلغی بابت اشتغال در محل مأموریت دریافت نماید این دریافتی مشمول مالیاتی به نرخ ده درصد خواهد بود. اما اگر این مأموریت با انتقال موقت پرداخت تمامی حقوق (و حسب مورد فوق‌العاده‌ای مقرر) از طرف کارفرمای محل مأموریت صورت پذیرد نرخ ۱۰ درصد مذکور جاری نبوده و مالیات درآمد حقوق مستخدم برابر مفاد ماده ۸۵ محاسبه و کسر خواهد شد. سایر پرداخت‌کنندگان حقوق هم که اصولاً فارغ از مسائل و شرایط فوق‌الذکر اقدام به استخدام کارکنان خود نموده‌اند. همچنان بایستی برابر حکم ماده ۸۵ عمل نمایند.

- منظور از مزایای ارزی و اشتغال مأمورین در خارج از کشور مندرج در بند ۶ ماده ۹۱ قانون مالیات‌ها به‌طور کلی هرگونه وجوهی است که علاوه بر حقوق فوق‌العاده‌ای مقرر داخلی به ارزی یا وبال منحصرأ به مناسبت اشتغال یا مأموریت در خارج از کشور پرداخت می‌گردد.

- اضافه پرداختی بابت مالیات بر درآمد حقوق به استناد ماده ۸۷ قانون مالیات‌ها طبق مقررات این قانون قابل استرداد می‌باشد. مشروط بر اینکه بعد از انقضاء تیرماه سال بعد تا آخر آن سال با درخواست کتبی حقوق‌بگیر از حوزه مالیاتی محل سکونت مورد مطالبه قرار گیرد.

حوزه مالیاتی مذکور موظف است ظرف سه ماه از تاریخ تسلیم درخواست، رسیدگی‌های لازم را معمول و در صورت احراز اضافه پرداختی و نداشتن بدهی قطعی دیگر در آن حوزه مالیاتی نسبت به استرداد اضافه پرداختی از محل وصولی‌های جاری اقدام کند. در صورتی که درخواست‌کننده بدهی قطعی مالیاتی داشته باشد، اضافه پرداختی به حساب بدهی مزبور منظور و مازاد مسترد خواهد شد.

ترتیب پرداخت مالیات بر درآمد حقوق

تکالیف کارفرمایان

به استناد ماده ۸۵ پرداخت‌کنندگان حقوق هنگام هر پرداخت یا تخصیص آن مکلف هستند مالیات متعلق را براساس درآمد مشمول مالیات سالانه پس از کسر معافیت‌های مقرر در قانون طبق نرخ مقرر در ماده ۱۳۱ قانون مالیات‌ها و یا به نرخ ده درصد حسب مورد کسر و ظرف مدت سی روز ضمن تسلیم فهرستی متضمن نام و نشانی دریافت‌کنندگان حقوق و میزان آن به حوزه مالیاتی محل پرداخت و در ماه‌های بعد فقط تغییرات را صورت دهند. بدیهی است چنانچه مالیات‌های مکسوره ظرف مدت مقرر به حساب مخصوص وزارت امور اقتصادی و دارائی واریز نشود به‌ازاء هر ماه تأخیر در پرداخت مالیات متعلقه ۵/۲ درصد جریمه تعلق خواهد گرفت. از طرف دیگر به‌موجب ماده ۱۹۹ (ق.م.م) کسانی که مکلف به کسر و ایصال مالیات مؤدیان دیگر می‌باشند در صورت تخلف از انجام وظایف مقرر علاوه بر مسئولیت تضامنی که با مؤدی در پرداخت مالیات خواهد داشت مشمول جریمه‌ای معادل ۲۰٪ مالیات پرداخت‌نشده خواهد بود. مضافاً بر اینکه به‌موجب ماده ۱۹۷ (ق.م.م) چنانچه کارفرمایان از تسلیم صورت (لیست حقوق و مزایا) یا قرارداد یا مشخصات راجع به

مؤدی در موعد مقرر به حوزه مالیاتی خودداری و یا برخلاف واقع تسلیم نماید. جریمه متعلقه در مورد حقوق عبارت خواهد بود از ۲ درصد حقوق پرداختی.

تکالیف دریافت‌کنندگان حقوق

- به استناد ماده ۸۸ قانون مالیات‌ها در مواردی که از اشخاص مقیم خارج که در ایران شعبه یا نمایندگی ندارند حقوق دریافت شود، دریافت‌کنندگان حقوق مکلف هستند ظرف سی روز از تاریخ دریافت حقوق مالیات متعلق را طبق مقررات قانون مالیات‌های مستقیم ایران به حوزه مالیاتی محل سکونت خود پرداخت و تا آخر تیرماه سال بعد اظهارنامه مالیاتی مربوط به حقوق دریافتی خود را به حوزه مالیاتی مزبور تسلیم نمایند.

- به استناد ماده ۱۲۹ قانون مالیات‌ها کلیه اشخاص حقیقی که در یکسال مالیاتی نسبت به جمع درآمد مشمول مالیات خود از یک یا چند منبع از منابع سوم (مالیات بر درآمد) این قانون کمتر از نرخ‌های مقرر در ماده ۱۳۱ این قانون مالیات پرداخت نموده و با بیش از یک بار از معافیت موضوع قانون اصلاح ماده ۸۴ و ۱۰۱ این قانون استفاده کرده باشند مکلف هستند یک اظهارنامه تکمیلی حاوی جمع کل درآمدهای مشمول مالیات مذکور در این ماده را به تفکیک هریک از منابع و محل تحصیل تنظیم و تا آخر تیرماه سال بعد به حوزه مالیاتی محل سکونت خود تسلیم و نسبت به مجموع درآمد خود مالیات متعلق را با رعایت معافیت مقرر در قانون اصلاح ماده ۸۴ و ماده ۱۰۱ این قانون طبق نرخ‌های مقرر دو ماده ۱۳۱ محاسبه و پس از کسر وجوهی که به‌عنوان مالیات بر درآمد منابع درآمدهای مذکور در اظهارنامه نقداً یا از طریق ابطال تمبر پرداخت کرده‌اند یا به‌موجب قانون وسیله اشخاص دیگر از درآمد آنان کسر شده تأدیه نمایند.

اشخاصی که از خارج حقوق دریافت می‌کنند و یا اشخاصی که مشمول پرداخت مالیات جمع درآمد به طریق فوق می‌شوند. در صورت عدم اجراء وظایف قانونی خود مشمول جریمه دیرکرد شامل ۲/۵ درصد مالیات به‌ازاء هر ماه و جریمه ۲۰ درصد مالیات پرداخت نشده می‌شوند.

مجازات‌های قانونی متخلفان

در مواردی که کارفرمایان از ایفاء تکالیف قانونی مقرر در قانون مالیات‌ها به هر دلیلی خودداری نمایند علاوه بر جرایم نقدی مندرج در بندهای ۲/۹ مشمول مجازات‌های زیر نیز خواهند شد:

- به استناد تبصره یک ماده ۱۹۹ قانون مالیات‌ها چنانچه کارفرما وزارتخانه، شرکت یا مؤسسه دولتی یا شهرداری باشد و از انجام تکالیف قانونی در ارتباط با قانون مالیات‌ها تخلف ورزد مسئولین امر مشمول مجازات مقرر طبق قانون تخلفات اداری خواهند بود.

- به استناد تبصره ۲ ماده ۱۹۹ قانون مالیات‌ها چنانچه متخلفین از تکالیف قانونی مقرر در قانون مالیات‌ها اشخاص حقوقی غیردولتی باشند مدیر یا مدیران مربوط نیز علاوه بر مسئولیت تضامنی نسبت به پرداخت مالیات و جرایم متعلق به حبس تأدیبی از سه ماه تا دو سال محکوم خواهند شد و چنانچه متخلف شخص حقیقی باشد به حبس تأدیبی از دو ماه تا دو سال محکوم خواهد شد که اقامه دعوی علیه متخلفین مذکور در این بند نزد مراجع قضائی از طرف وزیر امور اقتصادی و دارائی به عمل خواهد آمد.